nt
naš tednik

Letnik XXVII — Štev. 32 7. avgusta 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Plavšak pri NSKS

Prejšnji teden je obiskal sedež Narodnega sveta koroških Slovencev tiskovni in kulturni ataše veleposlaništva SFRJ na Dunaju, svetnik ambasade dr. Borut Plavšak. S člani predsedstva NSKS in uredništva „nt“ se je mudil v daljšem odkritem razgovoru, in se seznanil z najnovejšimi momenti v narodnostni politiki na južnem Koroškem. Prav tako je imel priliko spoznati prizadevanje NSKS ter vprašanje osveščanja koroških Slovencev. — Svetnik ambasade dr. Borut Plavšak pa je poudaril, da Jugoslavija ne bo odnehala opominjati Avstrijo na člen 7.

Kljukasti križi

Kljukasti križi so se pojavili pred nedavnim na kažipotih društva „Naturfreunde“. Te kažipote je društvo napravilo za svoje potovanje — prireditev, ki je potegnila nase lepo število udeležencev. Neznanci so te kažipote „okrasili“ v noči pred prireditvijo. Ugibanja, kdo je to storil, so se nadaljevala, potem ko žandarmerija ni našla ničesar. Na zadnji občinski seji pa se je ta konflikt prenesel tudi v občinsko sobo. Tam so mandatarji dolžili drug drugega.

Vsekakor pa je še danes dovolj takih, ki jih kljukasti križ ne moti.

Južni Tirol

Precej je razburil duhove južnotirolski senator dr. Peter Brugger, ko je izjavil, da je avtonomna Južna Tirolska ogrožena v primeru, da bi komunisti prišli na oblast. Južni Tirolci naj bi se potem — s sanktusom UNO, priključili Avstriji. Južnotirolska VP je takoj izjavila, da Brugger ne govori v imenu njih gremijev, kajti ravno sedaj so važna pogajanja z Rimom za proporc v uradih. Prav tako je tirolski deželni glavar Wallnöfer izjavil, da bi se južni Tirolci v večjem delu odločili za Avstrijo. In to nekaj dni po dokumentu v Helsinkih, ki določa nedotakljivost meja . . .

SLOVENSKA FRAKCIJA TAKO ZA NOVO ŠOLO V ŽITARI VASI KOT ZA OBSTOJ ŠOLE V ŠT. PRIMOŽU

Občina Žitara vas postane en šolski okoliš

Za prejšnji četrtek je bila sklicana izredna občinska seja v Žitari vasi. Nujo je narekovala zidava nove šole v Žitari vasi. Občinski mandatarji naj bi sklenili preureditev oziroma zložitev šolskih okolišev v celi občini. Ta seja je bila tudi drugače posebnega pomena. Prvič je občinski svet sejal v občinski sejni sobi, uredili so jo v prvem nadstropju novega gasilskega doma v Miklavčevem.

Že pred meseci je občinsko zastopstvo soglasno sprejelo načelni predlog za gradnjo nove ljudske šole v Žitari vasi. Sklep o novi šoli ni mogoče realizirati brez potrebnih finančnih sredstev. Občini je zato veliko do tega, da bi dobila podpore od deželne vlade. Deželna pomoč je seveda spet navezana na določene pogoje, posebno pa na to, da mora šolski okoliš — tudi v nadaljnjih letih — dajati zadostno število šolarjev.

Da bi bil zadnji pogoj povsem izpolnjen, je bilo treba misliti na spremembo šolskih okolišev v občini, torej na priključitev drugih okolišev oziroma njih delov k žitrajskemu. Prav ta problem pa so zastopniki večinskih strank zelo enostavno in zato sila neprimerno in neodgovorno rešili.

Proti glasovom občinske skupnosti (OS) so odobrile načrt, ki predvideva združitev šolskega okoliša Št. Lipš, del šolskega okoliša Št. Primož, v kolikor zajame žitrajsko občinsko območje, in podobno del gališkega z žitrajskim. Združitev šolskih okolišev (v tej obliki) so zastopniki slovenske frakcije označili kot nepotrebno. Wakounig Stanko, ki je tokrat nadomestil občinskega odbornika Urha, je postavil proti nameri drugih strank argumente predvsem socialnega, pedagoškega in kulturnega značaja.

Tisti deli žitrajske občine (Mlinče, Rikarja vas, Pogrče in Zg. Vinare) katerih otroci hodijo v šentprimoško ljudsko šolo, so tesno povezani s Št. Primožem kot krajevnim centrom, ki jim zadovoljuje važne življenjske potrebe. Kot razvoj kaže, bo ta kraj v prihodnosti še bolj pridobil na centralnih funkcijah in tako izpodrinil sedanjo vlogo Št. Vida. Ni torej na mestu, da bi oblasti raztrgale to socialno, gospodarsko in kulturno enoto, ki se razvija po naravni poti v krajevno pomembnejše središče. Z odcepitvijo žitrajskega dela šentprimoškega šolskega okoliša bodo otroci odtrgani od skupnosti, ki jim je domača in življenjsko bliže od vsake druge. Zakaj bi otroke odtujili kraju in skupnosti? Zakaj bi postavljali zapreke na razvojni poti? Ogrožena je zdaj ljudska šola v Št. Primožu, kajti zgubila bo znatno število šolarjev v prid žitrajski.

Nihče ni proti novi šoli v Žitari vasi, zelo je potrebna in bo zagotovila sodobno izobraževanje. To so slovenski mandatarji na seji izrecno poudarili in dali zabeležiti v zapisnik. A zategadelj še ni treba odtegniti šoli v Št. Primožu naraščaja, ki je nujen za njen obstoj. Ravno je škocijanska občina načelno sklenila gradnjo nove šole v Št. Primožu. Uresničitev tega sklepa je po žitrajski občinski seji zelo negotova.

Zahteva, naj bi se občinske oblasti zavzemale za obe novi šoli, podkrepijo danosti in potrebe prebivalstva. In še to: tudi brez šentprimoškega deleža bi žitrajska šola lahko spadala med kategorijo tako imenovane „Leistungsschule“ in s tem bila vredna posebne podpore dežele. Deželni milijoni pa so žitrajske večinske frakcije očitno tako zaslepili, da niso več videli realnosti in možnosti. Po pravici je vodja (OS) Jože Golavčnik očital občinskemu vodstvu, da ni skrbelo za ustrezno informiranje občanov o celotni šolski zadevi. Povrhu je malce čudno, da v taki važni zadevi ni bila sklicana seja predstojništva, kakor je to sicer navada. Mar zato, da bi slovenski frakciji onemogočili informiranje?

Da so zastopniki ÖVP pod hrupnimi besednimi izbruhi hoteli preprečiti protokoliranje stališča slovenske frakcije po glasovanju in da je moral Hribernik (OS) zastopnike ÖVP in SPÖ — skupno z županom Posodom — šele podučiti glede pravice do protokoliranja o splošnem občinskem redu, tudi ni najboljše spričevalo za večino.

Po soglasno sprejetem predlogu o nakupu cerkvenega zemljišča za novo šolo je občinski svet še izvolil osebe za komisijo, ki sestavi listo sodnikov-porotnikov.

Velesejem v središču pozornosti

Avstrijski lesni velesejem v Celovcu ima evropski format, informacijsko področje je nadvse obširno in vsakoletna ponovitev je potrebna. — Tako so kvalificirali strokovni obiskovalci avstrijski lesni velesejem — celovški sejem v okviru ankete, ki jo je priredilo vodstvo sejma na lanskoletni prireditvi. Na podlagi 600 intervjujev so izdelali analizo trga. Ta analiza je prinesla za prireditelje marsikatere zanimive zaključke.

Tako prihaja največji del obiskovalcev iz Avstrije; tukaj so vse zvezne dežele dobro zastopane, samo Koroška in Štajerska prineseta 46 %.

Pa tudi iz zvezne republike Nemčije in iz sosednjih držav Jugoslavije in Italije pride mnogo obiskovalcev.

Če se strokovna publika deli v posamezne stroke, potem so žagarji z 29,5 % in mizarji in tesarji z 27,6% najmočnejše poklicne skupine. Njim sledijo zastopniki gozdarstva in lesne trgovine s 15,3 oz. 10,3 odstotki. Če pa te stroke postavimo v relacijo k pogostosti poklicnih skupin, potem se da spoznati reprezentančnost celovškega lesnega velesejma. Delež stalne publike znaše 62,9 odstotkov, kar je presenetljivo veliko. To je poleg prezentacije vedno najnovejših strojev in tehnike postopkov bistven faktor za ohranitev strokovnega značaja sejma. Poleg tega zavzemajo strokovni obiskovalci — po lanskoletni statistiki do 80 % odločilne pozicije v obratu.

Statistika tehničnih podatkov letošnjega sejma: celotno razstavišče znaša 12 hektarjev, od tega je četrtina pokrita. Razstavlja okoli 1.600 tvrdk, od tega polovica iz inozemstva.

Povprečno število obiskovalcev znaša 275.000.

Kot je poudaril na tiskovni konferenci ravnatelj dr. Kleindienst, so morali odkloniti veliko število firm, ker je bilo že premalo prostora. Kljub temu pa velja načelo, da mora vodstvo sejma snubiti razstavljalce, kajti prelahko se zgodi, da se trend obrne. Za vsako prireditev je treba izdelati poseben program, priprave tečejo za vsak sejem poldrugo leto. Tako ravnatelj Kleindienst trenutno pripravlja že sejma za leto 1976 in deloma tudi že za 1977.

Posebnost letošnjega strokovnega sejma bo tračna žaga za hlode. Ta žaga v nasprotju z žago jermenico reže samo eno desko v enem poteku. Ker pa reže žaga z veliko hitrostjo in se hlod tudi zelo hitro vrne za ponovni odrez, je zmogljivost tračne žage le precejšnja. Njena prednost je, da se vse funkcije regulirajo centralno in elektronsko, ter da je izkoriščanje hlodov vse boljše, ker se da vsak hlod brez posebnih priprav individualno obdelati.

Kot demonstracijski obrat deluje na lesnem sejmu tudi mizarski obrat. Le-ta je povečan letos za 100 odstotkov in bo mogel predvajati celoten program izdelave kuhinjskega pohištva.

Teološki tečaj v Tinjah

Teološki tečaj v Tinjah: Že skozi trinajst let prireja Dom prosvete v Tinjah poleg zimskih srečanj za izobražence tudi v poletnih mesecih teološke seminarje. Že v preteklih letih so nastopali izvrstni predavatelji iz Slovenije in zamejstva. Na letošnjem seminarju sta kot strokovna referenta-teologa predavala mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič ter špiritual mariborskega semenišča ddr. Jože Rajhman.

Aktualnost napovedanih tem je privabila nad 60 poslušalcev, večinoma duhovnike in bogoslovce. Pa tudi iz drugih vrst je bilo precej udeležencev. Pomožni škof dr. Grmič je najprej predaval o temi „Filozofske osnove teologije“. Orisal je poglede na svet v tiku 2-tisočletne zgodovine krščanstva, kajti pogled na svet in razumevanje sveta in človeka sta osnovi teologije. Rekel je, da je bila teologija dolgo pod vplivom grške filozofije. in je postala zato abstraktna, teoretično jasno zgrajena, a oddaljena od sveta. V novejšem času so razni pretresi vplivali tudi na razvoj teologije. Poudarek se je premaknil od „reda na vsestransko ljubezen“ kozmologije na antropologijo, ki smatra človeka za središče vsega gledanja in razmišljanja. Tako je postala tudi teologija močno antropološko usmerjena, začela je razmišljati o stvareh v luči evolucije (razvoja). Iz tega sledi, da se poudarja vedno bolj eshatologija (nauk o poslednjih rečeh).

Drugo predavanje se je glasilo: „Teologija zemeljskih resničnosti“. Tu je šlo predvsem za vprašanje, kakšno je razmerje vernega človeka do sveta, ki postaja vedno bolj „posveten“. Predavatelj je poudaril, da naj bo krščanska duhovnost v napredovanju skupno s svetom, in v pripravljenosti na konflikte, ne pa v begu pred svetom. Človekova dejavnost v svetu naj bo v obnebju pričakovanja večnosti — absolutne bodočnosti. Kristjan je v tem oziru vedno na poti in prav zato naj bo odprt za pluralizem, za dialog. Zemeljske resničnosti so samostojne, je rekel škof. a so hkrati tudi božje, namreč zaradi Kristusa, ki je postal človek. Predavanjem je sledila živahna diskuzija, ki jo je vodil Avguštin Čebul.

Naslednji dan je bilo na sporedu troje predavanj. Dopoldne se je bavil dr. Grmič s temo „Teologija človeške skupnosti“. Pokazal je najprej teološke osnove človeške skupnosti in dejal, da je Bog oče vseh — da je Kristus omega vsega človeštva in da je ljubezen najgloblja resničnost vsega, kar je. Poslanstvo posameznih kristjanov in Cerkve v razmerju do človeške skupnosti je po mnenju predavatelja v tem, da naj bi bila Cerkev danes v človeški skupnosti prisotna predvsem po skupinah kristjanov, ki se posebej prizadevajo za zboljšanje sveta in za uresničitev Kristusovega evangelija. V nasprotju z dogmami in tako imenovano „pravovernostjo“ naj se bolj poudarja praktičnost (ortopraksija). Kristjani naj prinašajo v svet Boga in množijo v njem božje okolje. Teologija človeške skupnosti naj potemtakem prikaže, kakšne pobude nudi krščanstvo za delo v službi vsega človeštva, povezanega v bratstvu.

Drugo predavanje v okviru dopoldanskega sporeda je imel ddr. Jože Rajhman. Govoril je o politični teologiji. Rekel je, da politična teologija ni nekaj povsem novega v pokoncilski teologiji, ampak da ima korenine že v antični dobi. Danes pa je prav posebno aktualna. Predvsem hoče osvetliti proces osvobajanja človeka iz vseh sužnosti osebnih in socialnih. Kristjan, ki hoče biti Kristusov učenec, ne sme biti ravnodušen do gorja na svetu in mora biti pripravljen, da poseže tudi v akcijo. Pri vsem je treba razločevati znamenja časa. Pastoralno akcijo je predavatelj označil z izrazom „politična diakonija“. To se pravi, da naj bo kristjan predvsem služabnik. To služabništvo naj se izrazi v današnjem svetu na poseben način v znamenju uboštva. Le tako bodo tla spet postala plodna za evangelijsko resnico.

V zadnjem predavanju se je ddr. Rajhman bavil s Primožem Trubarjem, in ga poskušal osvetliti v luči pokoncilske teologije. Najpomembnejšo stično točko med Primožem Trubarjem in pokoncilsko teologijo vidi predavatelj v teološkem antropocentrizmu, ki postavlja človeka v središče vsega razglabljanja. Trubar je namreč dal svojemu katekizmu podnaslov: „Anu kratku podvučene, s katerim vsaki človik more v nebu priti.“ Poleg tega je Trubar v duhu reformacije polagal veliko važnost na sv. pismo. Podobno se tudi po koncilu vedno bolj pojavlja zanimanje za sv. pismo in prav sedanji čas nas opominja, da po stoletjih bibličnega mrtvila raste novo obdobje razlage sv. pisma.

Predavatelja sta pokazala, da sta na področju teologije neosporavana specialista in da se tudi slovenska teologija lahko sooča z vsemi drugimi teologijami evropskih narodov.

H. O.

Helsinki: Sklepna listina o evropski varnosti

Temeljna podlaga celotnega dokumenta je „deset evropskih zapovedi“ — Sad intenzivnih prizadevanj

Finalni akt se deli na 5 poglavij. Prvo poglavje obravnava vprašanja, ki se nanašajo na evropsko varnost, drugo govori o gospodarstvu, znanosti, tehnologiji in varstvu človekovega okolja, tretje je posvečeno Sredozemlju, četrto sodelovanju na humanitarnih področjih, stikom med ljudmi, informacijam itd., peto pa ureja nadaljnjo kontinuiteto konference.

Finalni akt, ki so mu mnogi dali ime „listina o evropski varnosti“, šteje nad 100 strani in je sad velikih, zelo intenzivnih političnih in diplomatskih akcij in pogajanj. Vsekakor je to kompromisna rešitev, srednja pot med željami in možnostmi, toda tudi kot tak je finalni akt odsev evropske realnosti.

Dokument so sprejeli soglasno in že to dejstvo — čeprav ni pravno obvezen za države podpisnice — tehtno povečuje njegovo moralnopolitično moč. Bistvena določila finalnega akta so:

EVROPSKA VARNOST

Poglavje, ki se nanaša na evropsko varnost, vsebuje „deset evropskih zapovedi“ in je nedvomno temeljna podlaga celotnega dokumenta. Vsi udeleženci evropskega vrha so privolili, da se bodo v medsebojnih odnosih, a tudi v odnosih s tretjimi državami, ravnali po teh načelih:

1. suverena enakost in spoštovanje pravic, obseženih s pojmom suverenosti;
2. izogibanje grožnji s silo ali uporabi sile;
3. nedotakljivost meja;
4. ozemeljska celovitost držav;
5. mirno reševanje sporov;
6. nevmešavanje v notranje zadeve;
7. spoštovanje človeških pravic in temeljnih svoboščin;
8. enake pravice in pravice do samodoločbe narodov;
9. sodelovanje med državami;
10. vestno izpolnjevanje obveznosti do mednarodnega prava.

Dokument poudarja, da so ta načela enaka po pomenu in da jih bodo enako in brez pridržka uveljavljali.

Ta del dokumenta vsebuje tudi ukrepe za krepitev zaupanja in sporazumevanja o nekaterih vidikih varnosti in razoroževanja. Poglavitni dosežek pa je privolitev držav, da se bodo medsebojno obveščale pred manevri.

GOSPODARSKO IN ZNANSTVENO-TEHNIČNO SODELOVANJE

V tem poglavju so obsežni ukrepi s področja sodelovanja v gospodarstvu, znanosti, tehnologiji in varstvu človekovega okolja.

V njem je izražena pripravljenost držav, da bodo povečale gospodarsko sodelovanje v raznih oblikah, na primer v industrijski kooperaciji.

Udeleženke so podprle sklepe OZN, da je nujno potrebno večje sodelovanje z državami v razvoju.

To poglavje obravnava tudi gospodarske in družbene vidike delavcev migrantov, sodelovanje v turizmu in varstvo človekovega okolja.

VARNOST IN SODELOVANJE V SREDOZEMLJU

Pomen tega dela dokumenta je, da povezuje evropsko varnost z varnostjo v Sredozemlju. Na tej podlagi so evropske države izrazile namen, da bodo razvijale dobre sosedske odnose s sredozemskimi državami, in to v duhu desetih načel, sprejetih v prvem poglavju.

SODELOVANJE NA HUMANITARNIH IN DRUGIH PODROČJIH

Udeleženke nameravajo pripraviti predloge za združevanje ločenih družin ter omogočiti sklepanje zakonskih zvez in sploh širše in bolj neovirane stike med državljani raznih držav.

Sporazumele so se za izboljšanje medsebojnega informiranja, za bolj neovirano razpečevanje tiska in publikacij, za večje sodelovanje v kulturi, izobraževanju, založniški dejavnosti.

Ta del obravnava — prvič v podobnih dokumentih — pomen kultur narodnih manjšin kot element sodelovanja med državami.

KONTINUITETA KONFERENCE

Države udeleženke so odločene, da bodo nadaljevale svoj multilateralni dialog o popuščanju. Sporazumele so se, da se bodo leta 1977 v Beogradu sestali predstavniki ministrov za zunanje zadeve. Njihova naloga bo oceniti, kako so bili uresničeni dokumenti te konference, in določiti nove smernice dejavnosti za krepitev evropske varnosti in sodelovanja.

„Družina“ o škofu in Mucherju

Ugledni verski tednik „Družina“ se je v svoji zadnji številki tudi dotaknil izjave krško-celovškega škofa ddr. Köstnerja. Pod naslovom „Kaj pravi celovški škof?“ ugotavlja „Družina“: Izjava ne rešuje aktualnih vprašanj na Koroškem — prinaša le nekaj splošnih ugotovitev. Nato stavi vprašanje: „Kaj bo z Mucherjem?“ —

Dobesedno piše „Družina“:

Škofova izjava se vernim koroškim Slovencem in tudi nam zdi pomanjkljiva, premalo določna. Pogrešamo v njej zagotovila, da bo Cerkev branila slabotnejšega in teptanega, to je slovensko manjšino v njenih osnovnih človečanskih pravicah. Pogrešamo v njej obrambe slovenskih duhovnikov na Južnem Koroškem. Škofijski ordinariat kakor da nima poguma braniti jih pred raznovrstnimi napadi nemških šovinističnih krogov, ki so na Koroškem v pretežni večini hkrati tudi proticerkveni. In pridiga gosposvetskega župnika Mucherja na zborovanju koroških brambovcev v Vernberku na Koroškem (gl. Družino 28/75)? Tudi tu pogrešamo škofove jasne besede, ali bo Mucher poklican na odgovor.

30 let od prve atomske bombe

Trideset let je minilo od smrti mesta v daljni Japonski, od trenutka atomske apokalipse, ki je utrnila življenje 200.000 prebivalcem Hirošime. Trideset let je minilo od rojstva Hirošime, novega mesta, ki se je dvignilo kot ptica feniks v imenu življenja.

V atomski ognjeni groblji je izginila polovica ljudi, ki so 6. avgusta zjutraj leta 1945 sestavljali srce in utrip Hirošime. Niti najbolj natančna statistika ni nikoli povedala resnice, koliko jih je izginilo v eksploziji bombe, imenovane „mali fant“. V Hirošimi so identificirali samo 86.528 mrtvih, atomska goba pa je odnesla še enkrat toliko življenj. Okoli 80.000 ljudi je preživelo „sodni dan“ s tako groznimi brazgotinami in posledicami, da se generacije vprašujejo, ali se je sploh bilo vredno boriti za življenje. Žalostni izpisek še zdaj ni končan, vsako leto umre še okoli 1800 prebivalcev Hirošime za posledicami radioaktivnosti ali pa zaradi genetičnih motenj, prenesenih na potomce.

Strokovnjaki za atomsko smrt pravijo, da je bila to „majhna“ bomba z močjo „samo“ 20.000 ton trotila. Kaj je to v primerjavi z močjo, ki jo zdaj imajo atomske sile, kaj je to proti dejstvu, da čaka vsakega zemljana po 22 atomskih smrti!

Samo park miru z muzejem in kenotaf sredi moderne Hirošime spominja na katastrofo, ki je prišla iz višine 9000 metrov iz ameriškega bombnika B-29. Hirošima je zdaj po pomenu tretje mesto na Japonskem. Večina izmed skupno 750.000 prebivalcev se je preselila. Na žalostnih spominih 170.000 preživelih so zgradili nebotičnike, široke ulice, avtomobilske tovarne in druge naprave za srečanje s prihodnjim stoletjem. Hirošima je zdaj znana tudi kot sedež slovite industrije avtomobilov „mazda“ in ladjedelnice „Micubuši“, velikega jeklarskega koncerna, v katerem so zgradili „Akvapolis“, model podvodnega mesta 21. stoletja za mednarodno pomorsko razstavo v Okinavi.

Optimizem, ki dokazuje vitalnost tega ljudstva, včasih žalosti „stare prebivalce Hirošime“ je zapisal francoski časopisni poročevalec. Za tridesetletnico so priredili množične manifestacije ti prišleci, vendar tisti, ki nimajo kompleksa preteklosti, vendar živijo danes in ne pozabljajo strahot včerajšnjega zaradi lepšega jutrišnjega dne. Ta zveza je po vsej verjetnosti najbolj izražena v govoru, ki ga je mestni župan Hirošime Taseši Araki pripravil za 6. avgust 1975. Župan melanholično ugotavlja, da „slabe izkušnje enih ne koristijo vselej drugim“. Atomske dežele se ne zmenijo za proteste Hirošime, pravi župan, svet je zdaj „v dobi kaotične nuklearne konkurence, ki lahko pripelje do uničenja človeštva.“

Nastop svetovalca Štoke za slov. radijske postaje

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Štoka je vložil interpelacijo na deželni svet v zvezi z reformo radiotelevizijske službe in ustanovitvijo slovenskih televizijskih oddaj, ki jih predvideva državni zakon. Pojavile so se govorice — pravi Štoka v interpelaciji — da je ravnateljstvo tržaškega sedeža Italijanske radiotelevizije že izdelalo konkreten predlog o ustanovitvi slovenskih televizijskih oddaj. Štoka sprašuje predsednika deželnega odbora, če te govorice odgovarjajo resnici, poleg tega pa dodaja, da se mu zdi dokaj čudno zadržanje tržaškega radijskega ravnateljstva, ki je izdelalo predloge o slovenski televiziji, ne da bi se bilo posvetovalo s sindikalnimi organizacijami, uredniškim odborom časnikarjev in svetom podjetja.

Svetovalec Slovenske skupnosti sprašuje, če odgovarja resnici dejstvo, da je tržaško radijsko ravnateljstvo predlagalo za novo slovensko televizijsko službo isti postopek, ki ga je RAI pred leti sprejel za televizijske oddaje v nemščini za bocensko pokrajino. Znano je namreč, da oddaja televizijske programe v nemščini Rim. Če bi prišlo do uresničitve te zamisli, bi bil tržaški sedež brez dvoma oškodovan, ker bi izgubil možnost, da bi iz sedeža postal produkcijski center. S tem predlogom pa si je tržaško ravnateljstvo samo zapravilo vsako možnost, da zahteva prekvalifikacijo, čeprav ima že zdavnaj vse možnosti, da postane produkcijski center. Tržaški sedež ima namreč že sedaj tolikšno krajevno produkcijo (nad 80 tedenskih radijskih oddaj v slovenščini in nad 34 tedenskih ur v italijanščini), da z njo presega celo vse ostale produkcijske centre, kot so Neapelj, Milan, Turin in Florenca, z izjemo edinole Rima.

To je že tretja letošnja interpelacija deželnega svetovalca Draga Štoke o vprašanju slovenskih radijskih in televizijskih oddaj. Toda medtem ko je o reformi italijanskega radia in televizije stalno govora in bodo že oktobra stekle oddaje po novih kriterijih, rimsko vodstvo RAI-a molči o preureditvi tržaške slovenske radijske postaje, kakor tudi še ni znano, kdaj se bodo pričele televizijske oddaje v slovenščini, čeprav jih predvideva 19. člen državnega zakona o reformi radiotelevizijske službe.

Sejem: Videz in stvarnost

Prihodnjo soboto bo letošnji avstrijski lesni sejem — 24. po vrsti — za osem dni odprl svoja vrata. Na gospodarskem razstavišču v Celovcu se bodo zbrali predstavniki blizu 1600 podjetij iz 30 držav zemeljske oble. Prezentirali bodo svoje izdelke in posvetovali se bodo ne le o vprašanjih gospodarstva, marveč tudi o občih gospodarskih vprašanjih. Ocenjevali bodo medregionalni in mednarodni gospodarski razvoj, poskušali bodo priti do kar se da zanesljivih prognoz za prihodnost.

Njihove ocene in prognoze se bodo tokrat bistveno razlikovale od onih, ki so jih iz preteklosti navajeni. Koroško gospodarstvo v sklopu avstrijskega in evropskega se tokrat ne nahaja v položaju, ki bi ga lahko imenovali rožnatega in ki bi opravičeval vznešene otvoritvene govore, ki se jih politiki ob takih priložnostih tako radi poslužujejo.

Mednarodno in z njim zlasti koroško gospodarstvo ima v letošnjem poletju vse drugačno podobo. Odpuščanje delavcev, med njimi tudi takih, ki so po podjetjih delali 30 in več let, se v Avstriji in na Koroškem ni ustavilo. Njihovo število se veča tudi v poletnih mesecih, ko sta drugače gradbena in turistična sezona v polnem razmahu. Letos sicer izgleda, da bo turistična sezona boljša od lanske, toda na področju gradbene dejavnosti in industrije o takih izgledih ne more biti govora. Zasebna obrtna podjetja in kmetje se branijo, da bi v času, ko se sliši, da bo sedanja gospodarska negotovost v Avstriji trajala še vrsto mesecev, kaj investirali, investicije javne roke, t. j. države, dežele in občin pa so na Koroškem čedalje bolj skromne.

V vsem tem ima mednarodna gospodarska recesija svoj poseben obraz. Na Koroškem to občutijo vsa industrijska podjetja, kajti pomembne industrije pri nas ni, razen industrije magnesita in svinca, od katerih pa se le še slednja lahko kolikor toliko drži nad vodo. Na vseh ostalih področjih pa mednarodna gospodarska recesija naprej gloje na delovnih mestih koroških ljudi.

Najhuje so od nje prizadeti delavci v gradbenem in lesnem gospodarstvu, v novejšem času pa tudi lesnopredelovalni industriji in v industriji magnezita. Eno največjih podjetij lesnopredelovalne industrije, Funder AG v Št. Vidu je sporočila, da mora odpustiti 150 delavcev in da bo njim verjetno sledilo nadaljnjih sto. Pred tednom dni pa je tudi avstrijsko-ameriška industrija magnezita v Radentheinu sporočila, da bo morala odpustiti 200 do 300 delavcev.

Zadnji odpusti delavcev na Koroškem so samo nov primer v trendu, s katerim ima opravka koroško gospodarstvo. Ta trend je postal očiten že tekom drugega polletja 1974, ko je prišlo do prvih odpustov delavcev v industriji obutve, v strojni industriji in v elektroindustriji, pozneje pa po podjetjih lesnega gospodarstva in v industriji železa in jekla. Ta trend se še ni ustavil in bo trajal še najmanj leto dni. Na njegovih posledicah trpita tudi kmetijstvo in gozdarstvo. Povpraševanje za hlodovino že leto dni popušča in bo popuščalo še naprej. Izvoz rezanega lesa bo po ocenah zveznega sveta za lesno gospodarstvo letos z 2,5 milijona kubičnih metrov za pol milijona kubičnih metrov manjši kot je bil lani, na domačem trgu pa tudi ni pričakovati poživitve povpraševanja. Pri tem pa je ponudba lesa zlasti na Koroškem večja kot je bila lani in predlanskim. Več stotisoč kubičnih metrov lesa iz posledic vremenskih katastrof v zadnjih mesecih čaka na kupce, katerih pa ni in ni, še bolj pa na ustrezno ceno.

Položaj koroškega gospodarstva, posebej pa še gospodarstva na dvojezičnem ozemlju je zelo kritičen. Po nedavni objavi zbornice obrtnega gospodarstva je bil že lani porast donosa obrtnega davka manjši od padca kupne moči šilinga. Letos v prvih štirih mesecih pa je ta donos prvič po dolgih letih nazadoval.

Gibanje tega donosa je eno izmed osnovnih meril za razvoj celotnega gospodarstva. Če iz omenjene objave sledi, da je bil že lani donos obrtnega davka po okrajih Celovec, Šmohor in Velikovec nižji kot 1973, potem vemo, da se gospodarsko-socialni položaj dvojezičnega ozemlja nagleje slabša kot v deželnem povprečju. S tem pa se slabša tudi gospodarsko-socialni položaj koroških Slovencev.

Ob takem razvoju tudi letošnji lesni sejem v Celovcu nikogar ne bo mogel zadovoljiti. Kupcev ne bo zadovoljil zaradi večajoče se draginje, razstavljalcev pa ne zaradi nadaljnjega popuščanja povpraševanja za njihovimi izdelki. Tako se bo videz tega sejma močno razlikoval od njegove stvarnosti in stvarnosti v koroškem gospodarstvu.

Jakob Aljaž - triglavski kralj Matjaž

Po devetih letih kaplanovanja v Tržiču se je Aljaž na lastno prošnjo preselil na Dobrovo pri Otočah. Leta 1883 se je prvič podal na pot v Vrata. Tedanji župnik z Dovjega Ažman mu je pripovedoval o lepoti doline in Aljaž se je želel na svoje oči prepričati, če je res tako lepa. Takrat mu verjetno še na konec pameti ni prišlo, da mu bo dala pozneje še toliko dela. Družba, ki se ji je pridružil še radovljiški dekan Novak, se je odpravila v Vrata, vendar se je zvečer vrnila v Mojstrano. Toda, do Mojstrane sploh niso prišli, saj so se med potjo premislili, jo mahnili do Luknje in da bi spotoma prišli še do pijače, tja do Trente. Hodili so seveda pod čigavo komando, kakor pod Aljaževo, ki jih je vodil pod triglavsko steno tako daleč, da je iz navadne ture nastala veletura. Ko so prikolovratili v Trento, so se obupani ozirali okrog sebe — krčme ni bilo in ni hotelo biti za nobeno ceno, žeja pa neznosna. Ko so pozabili na posušena grla, se je Aljaž odpravil na obisk k Simonu Gregorčiču, daljnemu sorodniku pesnika Gregorčiča, da bi se drugo jutro skupaj odpravila k izviru Soče in naprej proti Kranjski gori, kamor naj bi Aljaža gostitelj „peljal na vrček piva". Ko pa je ljubljanski nadškof zvedel za Aljaževo potepanje po gorah, ga je dal iz gole previdnosti, da se mu ne bi kaj hudega zgodilo, premestiti kot župnika drugam, bolj „na varno" in tako je po svoji prvi turi na Triglav leta 1887, prišel na Dovje. Postal je triglavski župnik. In Janko Mlakar, ki se v svoji knjigi o triglavskem kralju Matjažu rad spominja srečanj s svojim planinskim mentorjem in velikim prijateljem, je ob Aljaževem prihodu na Dovje zapisal:

„Ko sem se nekega dne v prvem tednu julija pri njem oglasil in mu omenil, da sem namenjen na Triglav, mi je rekel: „Ali noriš? Pojdi z menoj in poglej, koliko je še snega na vrhu!" Pri teh besedah me je peljal v spalnico, v kateri je imel, na oknu pritrjen daljnogled, ki je bil namerjen naravnost na vrh Triglava. Kadar je govoril o njem, ni nikdar pozabil pripomniti, da ima 54-kratno povečavo. „Ali vidiš, da je stolp še ves v snegu?", mi je rekel. „Sicer bo pa jutri gotovo dež, če ne bo še danes. Kar pri meni ostani, da se kaj pogovoriva . . ."

Toda v Mlakarjevem prijetnem kramljanju z župnikom z Dovjega, je bila kaplja pelina. Triglav so si tiste čase hoteli za vsako ceno polastiti tujci, Aljaž je videl Triglav, svojo življenjsko ljubezen, v nemški posesti, pod oblastjo nemškega Alpenvereina, ki je takrat gospodaril v slovenskih gorah. V Triglavskem pogorju sta delovali dve nemški planinski društvi, in sicer Österreichischer Touristenclub, ki je bil Slovencem naklonjen in je postavljal dvojezične table in znamenja ter sekcija Krain Deutscher und österreichischer Alpenverein, ki je delal na tem, da bi slovenske planine popolnoma potujčila, tako da bi se Nemci ob svojem obisku v njih počutili, kakor da bi bili v domačih gorah! Aljaž se je razumljivo z vsemi silami zoperstavil ponemčevanju naših gora in ko so ga ob neki priložnosti skupno z župnikom Janšo povabili na Mojstrano, da bi se slikala s člani vodstva Kranjske sekcije, sta zaničljiv odnos tujcev odločno odklonila. Toda, kot se spominja Mlakar, so imela predrzna izzivanja Alpenvereina navsezadnje tudi dobro stran, saj so se slovenski planinci naposled le zdramili in 1893. leta ustanovili Slovensko planinsko društvo, ki je sicer že v drugem letu svojega obstoja postavilo prvo planinsko postojanko na planini Lisec, vendar pa v Triglavsko pogorje tista leta še ni prodrlo, zato se je za Aljaža začelo odločilno obdobje za osvoboditev Triglava izpod nemške oblasti.

Ko je uvidel, da utegne v tem boju ostati osamljen, se je odločil tvegati, posebno še, ker so na ustanovnem občnem zboru planinskega društva v Radovljici, marca 1895, Triglav uvrstili med „vratolomne ture" in ga izločili iz delovanja Slovenskega planinskega društva. Toda, Aljaž ni klonil pred tujci v slovenskih gorah, zlasti v Triglavskem pogorju. Komaj pet mesecev po zboru v Radovljici, je na Triglavu že stal njegov stolp, simbol slovenskega planinstva in hkrati opozorilo tujcem, da so tla, na katerem stoji, slovenska! Načrt zanj je Aljaž napravil sam, v župnišču pa si je s kredo kar na tla zarisal večje merilo stolpa, da bi se potem na vrhu „snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja" lažje lotil dela. Pri postavljanju stolpa mu je pomagal klepar Belec iz Šentvida pri Ljubljani, zemljišče, na katerem je postavil stolp, pa je bilo njegovo, ker ga je za en goldinar ali za 60 žemelj tiste čase, kupil od dovške občine. Tako je Aljaž postal „najvišji" posestnik na Slovenskem.

Kako pa je bilo stolp sploh mogoče postaviti na vrhu Triglava? Vsaj za Aljaža, sila preprosto. Šest nosačev je znosilo posamezne kose na Triglav, najmočnejši med njimi pa je, kakor piše Janko Mlakar, „streho kar na glavo poveznil in še nekoliko železja nase navezal, da je bil od daleč podoben strašilu". Mojster Belec in njegovi štirje pomočniki so tako hiteli z delom, da so stolp postavili v dobrih petih urah. Zgodilo se je to 7. avgusta 1895, torej pred natanko 80 leti. Ker je bila med vrhovi gosta megla, je Aljaž raje ostal v Dežmanovi koči in z veseljem poslušal pesem kleparjev, ki so zbijali na vrhu Triglava. Naslednji dan, se je s skladateljem Matijem Hubadom odpravil na ogled stolpa, še poprej pa so v Dežmanovi koči v družbi s tržaškim tovarnarjem Gassnerjem s šampanjcem nazdravili simbolu slovenskega planinstva. Aljaž je slavil zmago na vsej črti, saj se je na prelomnici dveh stoletij prav po njegovi zaslugi v Triglavskem pogorju krepko zamajala nemška trdnjava, da bi slednjič popolnoma klonila pred rastočim slovenskim planinstvom, ki je dobilo v Jakobu Aljažu ne samo svojega velikega vzornika v prebujanju narodne zavesti, marveč tudi odločnega pobudnika krepitve slovenske planinske misli in ljubiteljstva v slovenskih gorah.

Aljaž je bil že naslednje leto 1896 deležen vnovične časti. V Vratih so odprli planinski dom in ga poimenovali po triglavskem župniku. In v svojem raju je ostal še polnih 30 let. Toda, kakor ga je vse življenje spremljal humor, ga ni zapustil tudi v zadnjih dneh življenja. Ko je bil na „svoji zadnji turi" že blizu cilja, je 1. maja 1927. leta pisal Planinskemu vestniku:

„Poslavljam se od tega sveta. Srečnega se čutim, da bo moje truplo počivalo med planinskimi tovariši in v zemlji, ki sem jo tako ljubil. Želim, da bi se planinstvo pri nas vedno bolj razširjalo . . ."

V sredo, 4. maja, je za vselej zatisnil oči. V teh bridkih trenutkih slovesa od svojega življenjskega prijatelja, je Janko Mlakar napisal: „Dovje ne bo nikdar več videlo pogreba, kakor je bil 7. maja 1927 dopoldne. Vsi, ki smo od blizu in daleč prišli, da bi izkazali triglavskemu župniku zadnjo čast, smo se zavedali, da polagamo v grob idealnega Slovenca, navdušenega planinca in mehkočutnega pevca." In vendar je za triglavskim kraljem Matjažem za vse večne čase ostal na vrhu „snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja" simbol slovenskega planinstva, Aljažev življenjski spomenik in pomnik obenem, da je na tej zemlji bilo in ostalo slovenstvo.

Pri Slovanih 8. stoletja v bližini Kremsa

Siti dunajskega prahu in vročine ter vabljeni po časopisnih poročilih smo sklenili, da obiščemo izkopanine v dolini Kampa na Nižjem Avstrijskem. Peljali smo se najprej proti zapadu ob Donavi skozi Wachau, pri Melku pa zavili na sever. V bližini znane romarske vasi Maria-Taferl so odkrili sredi gozda v zadnjem času neke velike gomile, ki pričajo o navzočnosti slovanov 8. stoletja na tem področju — smo zvedeli na lanski razstavi dunajske univerze.

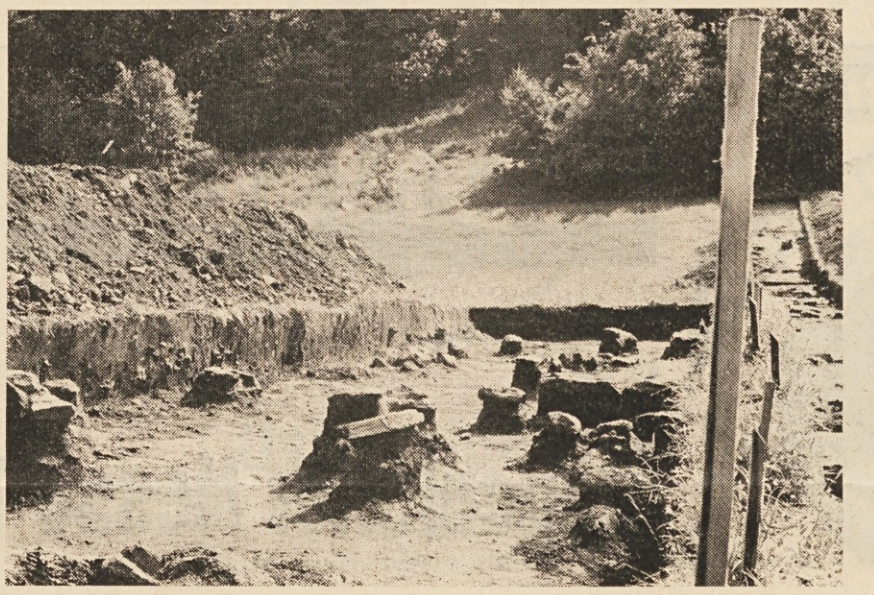

Pogled na del izkopanin v bližini Kremsa

Nedaleč od mesteca Gars am Kamp pa so arheologi različnih narodnosti, Poljaki, Čehi, Slovaki, Angleži, Avstrijci i. dr. pri odkrivanju enega najstarejših naselitvenih prostorov Nižje Avstrije. V 3. tisočletju pr. Kr. (v srednji kameni dobi) je nastalo na planjavi visoko nad reko Kamp večje število naselbin. Iz te dobe so našli pri izkopavanju različna orodja iz kremena, značilne keramične oblike ter ženske kipce, znake rodovitosti.

O naselitvi tega kraja v času okoli l. 1000 pr. Kr. pričajo med mnogoštevilnimi posodami tri nekake stekleničke, predhodnice današnje otroške steklenice, zoglenelo žito in drugi poljski pridelki. Iz izkopanin sklepajo, da je naselbina polagoma izumrla okoli leta 800 pr. Kr. in spet zaživela šele v 8. stoletju po Kr. po prihodu Slovanov s področja današnje Češke in Moravske.

Medtem ko so v času prve naselitve mrliče sežigali na grmadah, so jih Slovani pokopavali v grobovih, vklesanih v živo skalo. Mrliča so oblekli v praznično nošo in mu nadeli nakit (ženskam predvsem uhane in prstane) ter ga položili v leseni krsti z obrazom proti sončnemu vzhodu v grob. Nad njim so napravili gomilo kakih pet metrov v dolžino in kakšna dva v višino. Ob grob so postavili posodo z darili za rajnika ter mu prižgali ogenj. Kmalu po prihodu novih prebivalcev je kajpak zmanjkalo prostora za ogromne gomile, uredili so pokopališča, ki so bila podobna našim. Značilna darila, posode z jedili za rajnega in kose mesa, od katerega so se ohranile še kosti, so odtlej polagali v grob.

V tem času je tudi nastal mogočen obrambni nasip okoli naselja v obliki kladarskega zidu iz tramovja in kamenja. Dele tega zidu in tlorise ognjišč, krušnih peči in to-

(Dalje na 8. strani)

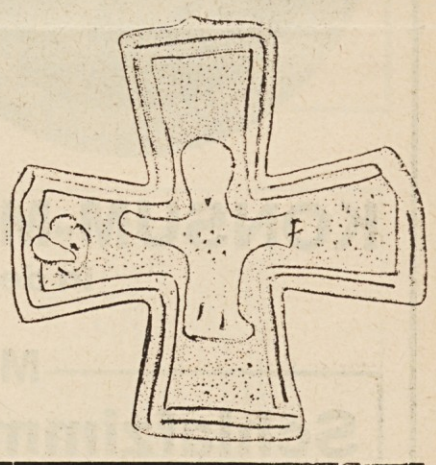

Če hočete biti informirani z vseh področij, berite

. . . in če hočete biti hitro in precizno iz prve roke informirani (pa tudi vaši znanci), naročite

PRESSEDIENST
in deutscher Sprache

Naročilnico dobite na zadnji strani!

Zadnja pot prošta Lenarta Trabesingerja

Lenart Trabesinger je bil leta 1898 rojen pri Blatniku na Tinjskem polju. Po obisku tinjske ljudske šole je od leta 1910 obiskoval humanistično gimnazijo v Celovcu ter po končanem šestem razredu bil poklican v vojsko, kjer je služil pri nekem hrvaškem regimentu in dosegel čin nadporočnika. Med vojaško službo je opravil s posebnimi izpiti tudi sedmi in osmi razred gimnazije in mu je bila priznana vojna matura. Študij je nadaljeval v bogoslovju v Mariboru in končal 1922 v Celovcu.

Primicijo je opravil 9. julija 1922, pridigar je bil tedanji župnik na Djekšah g. Anton Benetek. Kaplanoval je v Borovljah in Št. Jakobu v Rožu, nakar mu je bila podeljena župnija na Djekšah. Poznali smo mladega gospoda kot dobrega pridigarja na raznih misijonih. Iz Djekš se je preselil v Šmarjeto v Rožu, kjer je postavil Dom duhovnih vaj in bil leta 1941 izgnan iz fare in škofije. Po drugi svetovni vojni je kot prošt vodil župnijo Podkrnos in bil kot mestni župnik in dekan v Pliberku. Leta 1959 je zaprosil za svojo rojstno faro Tinje in bil šestnajst let tinjski prošt. Zadnja leta je bil zelo bolehen in bil priklenjen na bolniško posteljo. Umrl je v četrtek, 31. julija 1975, v Celovcu in bil 1. avgusta prepeljan v domačo faro, kjer so se ob mrtvaškem odru v cerkvi poslovili od rajnega prošta farani, prijatelji in znanci. V soboto, 2. avgusta, je bil svečan pogreb. Pogrebne svečanosti je vodil g. prelat Aleš Zechner ob asistenci g. rektorja Kopeiniga in pokrškega župnika Silana. Med številnimi sobrati smo opazili tudi častitljivega duhovnega svetnika selskega župnika Vautija, stanega kanonika Bugelnika in bivšerosto slovenskih duhovnikov, stolga namestnika deželnega glavarja g. Krassniga.

K zadnjemu počitku so g. prošta Lenarta Trabesingerja položili v proštijsko grobnico na farnem pokopališču. Duhovščina južne Koroške se je skoraj polnoštevilno poslovila od rajnega prošta. Ob odprtem grobu je spregovoril tudi velikovški župan g. Hans Glantschnig, ki se je rajnemu zahvalil, da je občini posredoval farno zemljišče za novo občinsko pokopališče ter športno igrišče in s stavbišči pomagal marsikateremu delavcu do lastnega doma. V imenu tinjske šoravnatelj šole g. Franc Messner in le se je od rajnega prošta poslovil v imenu šole v Vabnji vasi šolski vodja g. Pevat.

V tinjski fari je bil rojen in v tinjski fari je našel svoje zadnje počivališče. Naj mu bo domača zemlja lahka.

Bratu Andreju in trem sestram izrekamo iskreno sožalje.

ZAHVALA

Vsem, ki so č. g. Mohorja Piceja spremljali na zadnji poti, se prav iz srca zahvaljujemo. Prav posebno se zahvaljujemo č. g. sobratom, ki so prišli v tako lepem številu — 38 jih je bilo — in tako olepšali njegovo zadnjo pot. Zahvaljujemo pa se še posebej č. g. prelatu Alešu Zechnerju in domačemu župniku č. g. Francu Krištofu.

SORODNIKI

Drobiž

Narod je za nekatere ljudi trampolin, po katerem skačejo, da bi se povzpeli čim više.

Kulturni večer v Bilčovsu

Pohvale vredno navado, da se sezonskim gostom iz vseh vetrov sveta, ki v poletjih ogledujejo in spoznavajo Koroško in njena jezera, predstavijo tudi slovenska društva in jim tako predstavijo tudi „drugo Koroško“ je ponovilo v nedeljo tudi Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu. V gostilni pri Miklavžu se je zbralo tudi res lepo število sezonskih gostov poleg domačinov. Oba zbora društva — moški in mešani — sta predstavila sezonskim gostom bogato kulturo koroških Slovencev. Mešani zbor je vodil neumorni Valentin Kapus, moškega pa Joško Boštjančič. Poleg tega je goste še zabaval instrumentalni ansambel s pevci.

Bilčovskim prosvetašem želimo, da bi kaj kmalu spet nastopili.

Prijavite svoje otroke k dvojezičnemu pouku

KONSUM

Auf der

Klagenfurter Messe 1975

KONSUM-MÖBELAUSSTELLUNG
in der Stadthalle (Gang 1)

MESSE-TIEFPREISANGEBOTE

Schlafzimmer
Doppelbett mit eingebauter Beleuchtung
Eiche, furniert, matt, 5türiger Superhochschrank,
NUR 9.500.-

Gästezimmer „Kärnten“
Eiche, braun, gebeizt
Doppelbett mit Sockelverbau
NUR 4.500.-

KONSUM-MESSESTAND HALLE 16 (im Vergnügungspark)

Wir bieten:

Speisen:
Gegrillte Hühner,
Frankfurter, Krainer,
Bratwürste,
Aufschnitte, Mehlspeisen
u. a. m.

Getränke:
GÖC-Weinspezialitäten,
CIRKEL-Kaffee,
alkoholfreie und alkoholische
Getränke aller Art
in reicher Auswahl!

Wir bitten um Ihren geschätzten Besuch!

Nach Ihren Messebummel besuchen Sie bitte den

GROSSMARKT Klagenfurt Rosentalerstraße
Keine Mittagssperre P 200 PKW

EIN BESUCH LOHNT SICH!

Dvojezična topografija - povsod, ne na Koroškem

15. maja je minilo dvajset let, odkar je bila Avstrija obnovljena kot svobodna, neodvisna država.

Če vprašamo njene državljane, kaj jim ob tem jubileju najprej šine skozi glavo, se večina spomni pač odhoda sovjetov; nekateri se domislijo pač tudi odhoda zavezniških sil, le redki pa pomislijo na to, da so bili pred dvajsetimi leti odstranjeni zadnji ostanki posledic grozotne hitlerjanske vladavine, in na junaški odpor, brez katerega si je težko misliti obnovo neodvisne svobodne Avstrije

Vsi pa vedo iz šole, z raznih slovesnosti in iz političnih govorov, da je Avstrija spet svobodna. Mnogi zdaj tudi že vedo, da tista pogodba, ki na nji ta svoboda temelji, še ni docela izpolnjena. Vendar jih to preveč ne vznemirja. Očitno še manj pa dejstvo, da si prav n j i h o v a država zaradi „politične oportunosti“ ne more privoščiti ukrepa, ki bi dal slovenskim državljanom na Koroškem tiste pravice, od katerih je tedaj bila odvisna pridobitev svobode. Tako se odpira vprašanje, koliko ti Avstrijci svojo svobodo sploh cenijo, če — glede manjšinskih pravic — že dvajset let z nogami teptajo državno pogodbo, temelj svobode.

Avstrija je torej svobodna. Toda koliko svobodni so njeni državljani, kako svobodni so njeni Slovenci?

Slovenci so tako svobodni, da jih registrirajo, da so zapisani v aktih državne policije, če pošiljajo svoje otroke v Slovensko gimnazijo; tako svobodni, da domovinska služba skrbno beleži v kartotekah njih dejavnost (kakor nekdaj); tako svobodni so v tej deželi, da oblasti smejo „kvalificirano“ dognati, kje tičijo tisti manjšinci, ki so se izmuznili drugim prijemom in štetjem; tako svobodni, da zdaj kanejo uradno ugotoviti, kam so se umaknili tisti, ki so doslej kljubovali germanizacijskemu pritisku; tako svobodni so, da naselij, v katerih žive, ne smejo imeti označenih tako, kakor jih sami imenujejo v vsakdanjem življenju; tako svobodni, da v javnosti ne smejo govoriti tako, kakor jih je naučila mati.

Ali more biti teh državljanov svoboda — kot nasprotje zunanjemu nasilju — resnična svoboda? Ali ni to le pogojna svoboda? Pogojna, ker jih imajo vse pod nadzorstvom; ker jih morejo čez noč „ugonobiti“, ko bi tako kazalo; ko bi politične razmere to narekovale. Ali ni ta svoboda prekliclјiva ob vsakem času?

Z vso pravico je mogoče podvomiti o svobodi naše domovine Avstrije; o svobodi, ki je neločljivo povezana z odgovornostjo. Iz nesvobode in neodgovornosti izvira verolomnost, prelom pogodbe, ki je o nji ob ratifikaciji zvezni kancler Julius Raab spregovoril ljudskim poslancem Avstrije tele besede: „Poudariti pa moram, da glasovanje o državni pogodbi vključuje odgovornost za vsak posamezni paragraf. Prihajati z rezervacijami (omejitvami v mislih, op. ured.) glede tega ali onega paragrafa in se pozneje izgovarjati, to ni način, kako se potrdi državna pogodba. Poudariti moram, da pri glasovanju za to državno pogodbo vsak poslanec, ki zanjo glasuje, hkrati glasuje za vse paragrafe, sicer naj glasuje proti državni pogodbi.“

(Dr. Zdravko Velik v mladju)

Obiščite nas
na velesejmu v paviljonu

KMETIJSKO - PREDELOVALNI ZADRUŽNI KOMBINAT

- Prvovrstno izbrana črna in bela istrska vina
- morske ribe, kraški pršut ter
- specialitete na žaru

Alle brauchen Strom

wir erzeugen ihn und bauen Kraftwerke, damit Sie jederzeit genug Strom haben

Malta-Kraftwerk

Sonderschau
im
ÖDK-
Messepavillion

Österreichische Draukraftwerke AG

GELAUTZ KAFFEE
immer begehrt

9010 Klagenfurt — Celovec
Karfreitstraße 22
tel. (0 42 22) 82 8 87, 83 4 50

- Uvoz kave, čaja in raznih začimb
- Lastna velepražarna kave
- Vsakovrstne domače in uvožene žgane pijače
- Mnogoštevilna domača in uvožena kvalitetna vina
- Velika zaloga šampanjca in sekta
- Razno fino pecivo
- Prodajamo tudi surovo kavo!

Prvovrstna kvaliteta — zmerne cene!

GELAUTZ-KAVA JE RES PRAVA!

Teden pesmi Katoliške mladine

Tudi letos prireja Katoliška mladina od 1. do 3. septembra 1975 v Domu v Tinjah teden pesmi.

Voditelj je novomašnik Janez Tratar. En dan je rezerviran za skupni izlet.

Vabljeni so vsi, ki ljubijo pesem in radi prepevajo, voditelji mladinskih skupin, voditelji otroških skupin, učitelji, ki imajo v šoli to lepo nalogo, posredovati otrokom našo pesem.

Cena znaša 450.— šilingov. Prijavite se do 25. avgusta pri: Katoliški mladini, Viktringer Ring 26. 9020 Celovec ali po telefonu (0 42 22) 72 4 83.

Prijavite svoje otroke k dvojezičnemu pouku!

SONDERAUSSTELLUNG DER KÄRNTNER FERNGAS GES.M.B.H. IM KELAG-PAVILLON AUF DEM FREIGELÄNDE DER ÖSTERREICHISCHEN HOLZMESSE IN KLAGENFURT

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

PROF. DR. ANTON WUTTE: (18. nadaljevanje)

Kraji in pokrajine potovanja lanskih maturantov po Jugoslaviji (2. del)

Zdravnik je dobil od Humperka samo 6 birnov ovsa za konja, ki ga je moral imeti. Zato so se nastanili tam, kjer so stanovali ljudje, ki so si mogli privoščiti zdravnika in babico. Zdravnik je imel svoj sedež v Borovljah, babice pa po ena v Borovljah, Kožentavri in Svečah. To so bili takrat najbolj premožni kraji. Humperk je moral tudi preganjati mazače in nepravilne babice, skrbeti za vsakoletno cepljenje in ukreniti takojšnje ukrepe, ako se je razširila epidemija. Poleg tega je bilo treba mesec za mesecem nadzorovati pekarje, mlinarje, mesarje, gostilničarje in kramarje z ozirom na snago.

K civilnemu sodstvu so spadali zapora premoženja v smrtnih slučajih, obsežne inventure (popis premoženja) zapuščin, oskrba sirot in opravljanje premoženja sirot, vodstvo zemljiške knjige in drugo. Nadaljni posli so bili potrjenje potnih listov, zadeve odgona (oseb na humperški grad pred sodnika), nadzorstvo nad izvedbo gradbenopolicijskih predpisov in požarni ogled. Pred zidanjem vsake nove stavbe je po odredbi vlade morala komisija ugotoviti, ali se je smela stavba v predvideni obliki pozidati ali ne.

Tudi kazensko sodstvo je precej zaposlilo, ker sta bili trajno po dve osebi v zaporu in preiskavi. Medtem ko je smel vetrinjski samostan izvajati le nižje sodstvo nad svojimi podložniki, je posedoval Humperk tudi višje sodstvo za prestopke, ki so jih kaznovali s smrtjo kot umor, uboj, čaranje, razbojništvo in požig. Za te slučaje je imel Humperk posebnega sodnika, usmrtitev in mučenje pa je smel izvršiti le rabelj deželnega kneza v Št. Vidu ob Glini, ki so ga morali poklicati. Kraj usmrtitve je bil severovzhodno od Humperškega gradu, v bližini visoke skale, na kateri je bil ne, koč stolp, kjer so izdelovali šibre — majhne kroglice iz svinca za puške. Tam so stale vislice, na katerih so ubešali obsojence na smrt.

Drugi način usmrtitve v humperški graščini, kjer so se v glavnem ravnali po redu krvavega sodišča, nastalega za časa cesarja Ferdinanda I., so bili verjetno podobni tistim v graščini bamberškega škofa na Koroškem: sežiganje, obglavljenje z mečem, razčetrtenje, trenje s kolesom in potopitev. Mučili pa so tedaj nasplošno povsod po gradovih, ako so hoteli izsiliti priznanje ali podrobnosti na razne načine: Z vijakom z ušesi, ki je stiskal palec. Prav tako s prilizovavcem, ki je sukal palec in s palčnim kolesom. Nadalje z dviganjem, medtem ko je bila pritrjena na noge težka utež in drugače. Ker je smel soditi opat vetrinjskega samostana ali od njega poverjeni dvorni sodnik le manjše pregreške, je moral izročiti Vetrinj osebe, ki so zaslužile smrtno kazen, humperškim biričem pri zidanem križu južno od Vetrinja, ki ga imenujejo danes „Heinschekreuz". Za vsako je moral plačati Humperku 72 penezev.

Le šolstvo humperško graščino ni kaj dosti zaposlilo. Kajti pred jožefinsko reformo je bila le v Borovljah edina šola v humperškem deželnem sodišču. Samo najbogatejši kraj si je mogel privoščiti taki „luksuz". Za tako imenovane „otroške učitelje", ki so takrat služili denar, kjer se je nudila prilika, pa se je brigal Humperk le tedaj, ako so bili istočasno nastavljeni kot pisači.

Leta 1811 so bili zaposleni v humperški graščini tile u r a d n i k i odnosno uslužbenci: Upravnik (Pfleger) z dvema pisačema, sodnik humperškega deželnega sodišča, mostninar ob dravskem mostu, oskrbnik na gradu (Schloßwirtschafter), predstojnik urada na gradu (Schloßamtmann) in po en predstojnik urada v Svetni vasi, Kožentavri, v Selah in Slovenjem Plajberku. Nadalje vratar, sodni sluga, vrtnar, mojster za gradnjo mostov, lovci in gozdni hlapci ter osebje bolnišnice v Kožentavri.

Naloge upravnika so bile: Izvajanje sodstva v imenu humperškega gospoda in sklicanje ter vodstvo „pantaiding"-ov (verjetno stara oblika nižjega sodišča) po potrebi. Pantaidingi so bili v Želučah, Kotmari vasi in na Golšovi, severno od Drave, južno od nje pa v Mačah, Kožentavri in Šmarjeti v Rožu. V Želučah je prirejal humperški upravnik pantaiding na dan sv. Filipa in Jakoba. Udeležili so se ga prebivalci med Kovičami in Velinjo vasjo. V Kotmari vasi je bil na dan sv. Jurija, posečati so ga morali kmetje med Na Vseli in Vrsto vasjo. Na Golšovi pa je bil obvezen za podložnike ostalega področja humperškega deželnega sodišča severno od Drave na dan sv. Avgusta.

Lep renesančni portal (razkošna vrata) nad glavnim vhodom v Humperški grad. Poleg treh fresk vidimo dva naslikana grba: levi z dvema vinjakama je grb nekdanjih humperških gospodov, grofov Dietrichsteinov, drugi s križem pa grb italijanskih knezov Gonzaga. Iz tega rodu je bila žena grofa Sigmunda Helfrieda von Dietrichsteina, ki je dal narediti portal v drugi polovici 17. stoletja.

Vsako leto nanovo je moral sestaviti seznam o dajatvi žita, o davku, tlaki in o dajatvi drobnega kot jajc, sirov in podobnega (Kleinrecht) ter o vojni dajatvi in po njem vse to pobrati od podložnikov. Mesečno je prejel mostnino od mostninarja ob dravskem mostu pod humperškim gradom in mu je izstavil potrdilo. Bil je za to odgovoren, da se ni izvažal les iz deželnega sodišča z ozirom na fužine, ki naj ne bi trpele pomanjkanja drv in oglja. Nosil je odgovornost za to, da se niso kršile graščanske pravice v gozdu, na pašnikih, z ozirom na lov in ribolov po podložnikih. Sodni sluga je moral ob sejmih in drugih shodih razglasiti tozadevne svaritve upravnikov. Humperški upravnik je moral skrbeti za to, da so dajatve žita, posredni davki (Gefälle), davki, denar za orožje in vojna dajatev pravočasno dohajali in se je graščina prihranila sramotno rubljenje. Skratka upravnik je imel vodilno nadzorstvo nad vsem, kar se je dogajalo v graščini. Stanoval je na humperškem gradu in je moral vzdrževati dva konja in dva pisača.

Sodnik humperškega deželnega sodišča je bil podrejen upravniku in ni smel izvajati sodstva, marveč le preprečiti uboje in biti hitro na mestu zla. Upravniku je moral naznaniti nemir in pretep, tihotapstvo in drugo ter privesti prizadete osebe s pomočjo sodnijske sluge, predstojnikov uradov, rabote, humperških podložnikov ali drugih prebivalcev humperškega deželnega sodišča na humperški grad. Naznaniti je moral upravniku tudi prepire zaradi zemljišč in delati inventure, ako upravnik sam ni imel časa. Upravniku je moral predložiti obračun o izdatkih in dohodkih. Nadzoroval je tudi kajžarje, da so pravočasno razglasili dajatve in tlake. Skrbeti je moral tudi za prehod čet, priprego, prenočišče in prehrano čet ter na zahtevo upravnika prevzeti eksekucije in terjatve. Prvotno je bil njegov sedež Kožentavra, pozneje šele humperški grad.

Prvotna naloga advokata je bila pomoč v pravnih zadevah, na primer v prepiru s fužinami. Kmalu je postal tudi osebni pravni namestnik in agent humperškega gospoda. Pozneje je postal strokovnjak za deželno sodstvo, ob koncu pa tudi za kriminalno sodstvo in končno še nadzorstvo posestev. Sodstvo, uprava, politika in življenje so postali v 17. in 18. stoletju tako komplicirani, da upravnik in sodnik nista bila več zmožna sodnega izreka. Zato je graščina nastavila za take slučaje posebnega modernega jurista kot na primer dr. Franca Rainerja von Harbacha.

Med druge uradnike odnosno uslužbence so spadali pisači, na primer dva pisača upravnikova, ki sta bila njegova privatna nastavljenca. Humperški pisač je moral obvladati nemški jezik in slovensko koroško narečje, imeti je moral čitljivo in prijetno pisavo, dober pravopis in obvladati preprosto računanje. Gozdnemu mojstru so bili podrejeni gozdarji in lovci. Njegova naloga je bila nadzorstvo gozda, prikazati je moral drevesa, ki so jih posekali, nadzorovati proizvodnjo oglja in javiti upravniku vsoto dajatve od ogleja. Poleg tega je moral paziti, da niso kradli divjačino in les. Gozdni mojster je lahko postal sodnik deželnega sodišča, oskrbnik na gradu, mostninar ali eden od predstojnikov uradov v graščini. Vratar je bil hkrati sel pisarne in pogosto tudi drugi sodnijski sluga. Poleg predstojnika urada na humperškem gradu so bili predstojniki uradov še v Svetni vasi, Kožentavri, Selah in Slovenjem Plajberku, v 16. stoletju pa tudi v Želučah, Osojnici in drugod. Humperška graščina je bila namreč razdeljena na upravna področja, tako imenovane urade. Njihove naloge so bile napovedati vsakoletne dajatve, davke, tlako in drugo, po-

(Dalje na 7. strani)

JACK LONDON: 22

TRI SRCA

„Ne pozabite," je Torres ironično opozoril razjarjenega poglavarja, „da tu ni San Antonio, temveč Yuchitanske džungle. Opozoril bi vas tudi na to, da armade sploh nimate."

„Ali sta ta dva gospoda storila kako krivico tistim, ki so pravkar apelirali na kruto Pravosodje?" je vprašal poveljnik, ne da bi se zmenil za poglavarjeve grožnje.

„Da, da," je vzkliknil peon. „Tepli so me, vsi brez razlike so me tepli. Ta dva sta me tepla brez najmanjšega vzroka. Le poglejte, roke imam vse okrvavljene. Na mojem izmučenem telesu je rana pri rani. Znova apeliram na kruto Pravosodje in prisegam, da mi je bila storjena krivica."

Poveljnik je prikimal z glavo in dal svojim spremljevalcem znak, naj razorožijo ujetnike ter jih odvedejo za njim.

„Pravičnost! Apeliram na pravičnost in prosim, da ravnate z vsemi enako!" je vzkliknil Henry. „Roke imam zvezane na hrbtu. Zvežite jih vsem ali pa zapovejte, da jih nama s Francisom razvežejo. Poleg tega bo hoja z zvezanimi rokami zelo težka."

Poveljnik se je nasmehnil in velel svojim spremljevalcem, naj razvežejo Američanom roke.

„Uh!" je vzkliknil Francis, se nagnil k Leoncii in Henryju ter zamrmral: „Komaj se še spominjam, da je približno milijon let od tega, ko sem živel v majhnem starem mestu po imenu New York, kjer smo se naivno imeli za najbolj divje in hudobne ljudi zato, ker smo strastno igrali golf, kaznovali zločince z električnim stolom in se pretepali na volilnih shodih."

Čez pol ure, ko so prispeli na hrib in zagledali lepo panoramo gorskih grebenov, je dejal Henry:

„Čujte, tile dečki pa res niso divjaki. Poglej, Francis! Saj imajo sistem semaforjev. Le opazuj tole ali ono drugo drevo na hribu. Poglej, kako se veje majejo."

Zadnjih nekaj milj so morali ujetniki iti z zavezanimi očmi. In z zavezanimi očmi so jih privedli v votlino, kjer je vladalo kruto Pravosodje. Ko so jm odvezali oči, so naši znanci opazili, da stoje v ogromni in veličastni podzemski jami, kjer so plapolale številne bakle. Pred njimi je sedel na skalnatem prestolu sivolasi slepec. Tudi njegova oblačila so bila iz raševine. Pred njim je sedela prelepa mladenka in se naslanjala na njegova kolena.

Slepec je spregovoril in v njegovem glasu so zadonele strune starosti in velike modrosti:

„Kruto Pravosodje se je zdramilo. Govorite! Kdo je apeliral na pravičnost?"

Vsi so se nehote umaknili in celo poglavar ni imel toliko poguma, da bi protestiral proti Cordillerskim zakonom.

„Med prisotnimi je ženska," je nadaljeval Slepi Bandit. „Naj spregovori prva. Vsi smrtniki — ženske in moški — so kaj zakrivili ali pa jih vsaj bližnji dolže prestopka."

Henry in Francis sta hotela preprečiti, da bi Leoncie odgovorila. Toda mladenka se je obema prijazno nasmehnila ter se obrnila h krutemu Sodniku, rekoč:

„Jaz sem samo pomagala mladeniču, s katerim sem zaročena, uiti smrtni kazni za umor, ki ga ni zagrešil."

„Odgovorila si," je dejal Slepi Bandit. „Zdaj pa stopi k meni."

Zgrabili so jo oboroženi čuvarji skrivnostnega svetišča pravičnosti in morala je poklekniti pred slepca, medtem ko sta se oba Morgana zelo bala za njeno usodo. Mestiza je peljala starca za roko in jo položila na Leonciino glavo. Trenutek je vldala slovesna tišina. Slepec je s prsti otipal njeno čelo in čutil, kako utriplje njeno dekliško srce. Nato je umaknil roko ter se naslonil nazaj, da izreče obsodbo.

„Vstani, senorita!" je spregovoril slovesno. „Tvojega srca se zlo ni dotaknilo. Svobodna si. Kdo je še apeliral na kruto Pravosodje?"

Francis je stopil počasi korak naprej.

„Tudi jaz sem pomagal temu mladeniču, da je ušel nezasluženi kazni. Z njim me vežejo tudi rodbinske vezi, ker imava skupnega pradeda."

Tudi Francis je pokleknil in začutil, kako mehki slepčevi prsti rahlo drse po njegovem čelu in kako ga je skrivnostni starec naposled prijel za roko, da se prepriča, kako utriplje njegovo srce.

„Tu mi ni vse jasno," je dejal slepec. „Tvoja duša je nemirna. Nekaj razjeda tvoje srce."

Naenkrat je pa stopil naprej peon in spregovoril:

„Vrni temu možu svobodo, o kruti Sodnik! Dvakrat sem se pregrešil pod težkimi udarci, v enem dnevu sem ga dvakrat izdal sovražnikom in vendar me je dvakrat vzel pod svojo zaščito ter mi rešil življenje."

In peon je znova klečal. To pot je klečal pred pravosodjem in se ves tresel od strahu, ko je začutil, da so se ga dotaknili prsti čudnega slepega sodnika. Starec je otipal vse njegove rane in strjeno kri.

„Tudi ta mož je svoboden," je izjavil kruti sodnik. „A vendar ga tarejo skrbi. Njegova duša je nemirna. Je kdo med vami, ki bi nam mogel pojasniti, kaj razjeda njegovo srce?"

In Francis je takoj razumel, kakšno rano je našel slepec v njegovem srcu. Slepčevi prsti so instinktivno občutili njegovo plamtečo ljubezen do Leoncie, ki je bila v popolnem nasprotju z zvestobo do Henryja. Tisti hip je tudi Leoncie spoznala, za kaj gre, in če bi mogel slepec opaziti, kako sta se Francis in ona plaho spogledala ter povesila oči, bi mu bilo takoj jasno, kaj tare Francisovo dušo. Toda starec je bil slep in zato skrivnostnih pogledov ni videl. Pač pa jih je opazila prelepa mladenka in njeno srce je začutilo, da sta Francis in Leoncie zaljubljena. Tudi Henry je opazil njuno zadrego in to ga je zelo potrlo.

Sodnik je nadaljeval:

„Nedvomno je krivo v tem primeru srce. V moškem

RADIO CELOVEC
SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 10. 8.: 7.05—7.35 Duhovni nagovor. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 11. 8.: 13.34—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Franc Eržen: Pri sv. Lenartu v Remšeniku.

TOREK, 12. 8.: 9.30—10.00 Za vsakega nekaj. — 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Šport. — Otroci, poslušajte!

SREDA, 13. 8.: 13.45—14.30 Celovški radijski dnevnik. — Poper in sol.

ČETRTEK, 14. 6.: 13.45—14.45 Celovški radijski dnevnik. — Koroški zbori. — Knjige za vas. — Domača zabavna glasba.

PETEK, 15. 8.: 7.05—7.35 Duhovni nagovor. — Koncert Marijinih pesmi.

SOBOTA, 16. 8.: 9.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA
1. PROGRAM

NEDELJA, 10. avgusta:

16.30 Oddaja z miško — 17.00 Živalski leksikon — 17.30 Woobinda — pustolovščine v pragozdu 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Šola igranja — šnaps — 19.00 Avstrija v sliki — Predarlska — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Mornar in redovnica — pustolovski melodram — 22.10 „Ker igrajo tudi leva" — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 11. avgusta:

10.00 Katarina Velika — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport ob ponedeljkih — 20.55 Ljudje s Siloh-ranča „Linda" — 22.00 Beethoven — klavirske sonate — 22.55 Poročila.

TOREK, 12. avgusta:

10.00 Mornar in redovnica — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Schöngruberjevi — dvorni liferant — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Voli življenje — dokumentacija o Hirošimi — 21.05 Van der Valk in mrtvi — 22.30 Poročila.

SREDA, 13. avgusta:

17.00 Dunajsko lutkovno gledališče — 17.30 Dr. Doolittle in zajček iz klobuka — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim — Halo zdravnik — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Izposojena deklica — 21.35 Münchenske zgodbe — 22.25 Poročila.

ČETRTEK, 14. avgusta:

17.55 Za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie — kompanjon — 18.25 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kraj za živali — 20.45 Apropos film — 21.35 Dnevi ljubezni — 23.05 Poročila.

PETEK, 15. avgusta:

16.00 Samatha — 17.00 Tutuvin-a — Walt Disney — 17.45 Pustolovščine z vesolja — 17.55 Za lahko noč — 18.30 Lumierovi otroci — 18.30 Gradiščanski letni časi — poletje — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Snubač — Molierova komedija — 21.40 Columbo — življenje dveh na niti — 22.50 Poročila.

SOBOTA, 16. avgusta:

16.30 Rdeči avtobus — 17.30 Ročna dela — figure iz slame 17.30 Indian river „Nalog za Charlija" — 18.00 Donava — film Ernsta Trosta — 18.25 Prizma — magazin za ženo — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Vse zaradi Monike — 21.55 Pan-optikum — 22.15 Ustrelil sem Jesse James-a — film z divjega zapada — 23.35 Poročila.

TV AVSTRIJA
2. PROGRAM

NEDELJA, 10. avgusta:

13.00 Prenos z evropskega prvenstva juniorjev v jahanju iz Bregenza ter evropsko prvenstvo v tenisu amaterjev — 18.00 Spothlight — 18.30 Le Soupirant (snubač) — 19.55 Eciklopedija — 20.15 Cikel svetovno gledališče — „Obisk stare dame" Friedricha Dürrenmatt-a — 22.10 Čas v sliki 2.

PONEDELJEK, 11. avgusta:

19.00 Šematizem v Javi — 20.00 Münchenske zgodbe — 20.55 Terra Africa — 21.40 Po sledeh zadnjih divjih živali Evrope — 21.55 Čas v sliki 2.

TOREK, 12. avgusta:

19.00 Osvojeni sen — 20.00 Filmske zgodbe iz Avstrije — 21.05 Čas v sliki 2 — 21.25 Šport.

SREDA, 13. avgusta:

19.00 Avstrijsko stoletje — 20.00 Podjetje „Olje z severnega morja" — 20.45 Kuharsko omizje v prominentni oštariji — 21.35 Čas v sliki 2 — 21.55 Šport.

ČETRTEK, 14. avgusta:

19.00 Hudičev krog ravščine — Niger — 1945 ACID — dokumentacija o beat — skupini — 20.00 Za smeh in jok; — Moliere — življenje v gledališču — 21.15 Ta ljubi mali — skeč Efraima Kishona — 21.35 Čas v sliki 2 — 21.55 Šport.

PETEK, 15. avgusta:

18.00 Winnetau III — Karl May-ova trilogija — 19.30 Literaricum — 20.00 Galerija — 20.15 Ujetnika veletoka — 21.40 Čas v sliki 2.

SOBOTA, 16. avgusta:

16.25 Isola bella — komedija — 18.00 Grips — kviz za mlade ljudi — 19.00 Kralj na Bavarskem — 20.00 Galerija — 20.15 Za smeh in jok; Moliere — življenje v gledališču — 2. del. — 21.35 Nad oblaki — 21.55 Čas v sliki 2 — 22.15 Lahka atletika — evropski finale moških in žensk — 23.45 Vprašanje kristjana.

TV Ljubljana

Nedelja, 10. avgusta:

9.15 Poročila — 9.20 Thibaultovi — 10.05 Otroška matineja — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila — 15.35 Morda vas zanima — 16.10 Poročila — 16.15 Balkansko atletsko prvenstvo — 18.30 Gospodična Godall in divji Šimpanzi — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Ženske iz Djavoljih Merdevin — 20.40 S kamero po svetu: 14 dni Tunisa — 21.15 Športni pregled — 21.50 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 11. avgusta:

17.55 Obzornik — 18.07 Drejček in Trije Marsovčki — 18.40 Leta minevajo, čas teče, barvna oddaja — 19.05 Odločamo — 19.30 TV dnevnik — 19.55 3-2-1 — 20.00 Carlo Tuzzi: Vsako nedeljo dopoldne — 21.35 Ne prezrite: Koprski muzej — 22.00 Mozaik kratkega filma — 22.15 TV dnevnik.

TOREK, 12. avgusta:

18.00 Obzornik — 18.10 L. Suhodolčan: Naročnik in očalnik — 18.50 Biser morja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Bolonjske izkušnje — 20.55 Adam Šangala — 21.55 TV dnevnik.

SREDA, 13. avgusta:

18.00 Obzornik — 18.10 Vrančeve dogodivščine — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Paznik za ovinkom — 21.25 Miniature — 21.40 TV dnevnik.

ČETRTEK, 14. avgusta:

18.05 Obzornik — 18.20 Napoleon in ljubezen — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Nevarni ovinek — 21.15 Kam in kako na oddih — 21.25 Pogovor o gospodarski stabilizaciji — 21.55 Iz koncertnih dvoran: Maurice Ravel — 22.35 TV dnevnik.

PETEK, 15. avgusta:

18.00 Obzornik — 18.10 Morda vas zanima — 18.45 Tuja folklora, Grčija — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 V trdi noči — celovečerni film — 21.40 625 — 22.00 TV dnevnik.

Sobota, 16. avgusta:

14.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Humoristična oddaja — 20.30 Koncert ob jubileju — 21.25 Kojak — 22.15 TV dnevnik — 22.30 Atletski pokal Evrope.

Kraji in pokrajine potovanja...

(Nadaljevanje s 6. strani)

magati sodniku pri inventurah in počastitvah, bil je tudi zastavonoša. Poleg plače in naturalij (poljedelskih pridelkov) je prejemal še razne doklade. V vsakem gozdnem okrožju (slovenjeplajberškem, selskem, sinjskem, šmarješkem) je bil po en gozdar in najmanj po en lovec. Kajžarji (Rottleute) so morali razglasiti dajatve in tlako, ako sodnijski sluga in predstojniki uradov niso imeli časa. Zato so jim znižali dajatve. Južno od Drave na primer je moral razglašati eden od njih od dravskega mostu preko Struge do Lipelj in Sveč, drugi od Kožentavre do Glinj, tretji pa od Glinj do Selske Borovnice (Freibach). Prav tako so razglašali kajžarji tudi v Slovenjem Plajberku, v dolini Ljubeljske Borovnice in severno od Drave. Po vaseh pa so bili vaški sodniki, ki so brezplačno v obliki častne službe morali hoditi na obhodne straže, prenašati po selih dalje tekoča sporočila („Curreden") in vposegati v nemire in pretepe. V pomoč so mu bili rabota in humperški podložniki.

V drugi polovici 18. stoletja, je zašla humperška graščina — kakor povečini tudi druge zemljiške gosposke, v krizo, katere korenine segajo daleč nazaj in s katero se je pričel njen r a z k r o j. Zaradi pogoste odsotnosti humperških gospodov vsled državne službe in drugih vzrokov, ki se je začela pojavljati že zgodaj, se je pričela rahljati vez med njimi in podložniki ter so toliko lažje lahko prodirali nazori o novi, bolj pravični in zato podložnikom bolj simpatični uredbi države. Dajanje cele humperške graščine ali delov od nje v zakup zaradi odsotnosti njenih lastnikov in iz drugih razlogov, fideikomisa in novodobnih oblik gospodarjenja kot direkcija, inšpekcija in administracija posestev, ki so postale potrebne zaradi odsotnosti humperških gospodov, se je vez med njimi in podložniki še bolj zrahljala. Fideikomis pa je povzročil poleg tega še neke vrste okostenelost graščine.

Direkcija posestva (Güterdirektion) za vso posest Dietrichsteinov na Koroškem je imela sedež v Celovcu. Bila je osrednji gospodarski urad za vsa koroška posestva. Preko nje so šla navodila Inšpekcije posestev na posamezne upravnike graščin. Pogosto se je omejila le na arhivalično zabeleženje dogodkov in odredb.

Tudi Inšpekcija posestev (Gürterinspektion) je bila omejena le na koroška posestva Dietrichsteinov. Inspektor je bil povečini iz stanu advokatov, včasih pa je bil grofovski advokat istočasno inšpektor kot na primer dr. Franc Rainer von Harbach. Bilo pa je tudi mogoče, da je postal dolgoletni upravnik graščine, povečini humperški, inšpektor za vsa koroška posestva. Ta inšpekcija je bila neposredno povezana z humperškim gospodom, je nadzorovala graščine v obliki kontrol, poročala gospodu o ugotovljenih nedostatkih, stavila predloge in skrbela za izvedbo njegovih odredb.

(Dalje prihodnjič)

srcu je hrepenenje po ženski večno. Vendar pa si tudi ti svoboden. Dvakrat v enem dnevu si pomagal človeku, ki te je dvakrat izdal. In to, kar razjeda tvoje srce, te ni motilo v ljubezni do bližnjega. Po nedolžnem obsojenemu si priskočil na pomoč in ga rešil nezaslužene smrti. Preostaja nam še usoda omenjenega moža. Poskrbeti pa moramo tudi za tisto izmučeno bitje, ki je v enem dnevu dvakrat podleglo sebičnosti in je kljub temu našlo v sebi toliko poguma in hvaležnosti, da se je zavzel za bližnjega."

Nagnil se je naprej in njegovi prsti so znova blodili po peonovem čelu.

„Se bojiš smrti?" je vprašal slepec nepričakovano.

„Da, veliki in sveti starec! Strašno se bojim smrti," je odgovoril peon.

„Tedaj pa priznaj, da si lagal, ko si se zavzemal za tega moža, da so bile tvoje besede o njegovi dvakratni pomoči laž. Če to priznaš, ostaneš živ."

Peon se je ves krčil pod slepčevimi prsti.

„No, le dobro premisli," se je začul slovesen glas. „Smrt je grozna. Strašno je biti vekomaj nepremičen, kakor skala ali zemlja. Priznaj, da si lagal in darujem ti življenje. Govori!"

Peona se je polastila taka groza, da mu je glas drhtel, vendar je pa tudi v zadnjem trenutku ohranil svoje človeško dostojanstvo.

„Dvakrat sem ga izdal danes, sveti oče. Toda svetopisemski Peter nočem biti. Tretjič ga ne zatajim. Bojim se, strašno se bojim smrti, toda tretjič ga ne morem izdati."

Slepi sodnik je dvignil glavo in obraz mu je obsijala neka čudna notranja svetloba.

„Dobro si povedal!" je spregovoril slovesno. „V tvoji duši je to, kar loči človeka od živali. Čuj moj sklep: od tega trenutka dalje moraš vse življenje misliti kakor človek, delati kakor človek in biti kakor človek. Bolje je takoj umreti kot človek, kakor pa večno živeti kot žival. Sveto pismo se moti. Mrtev lev je vedno boljši, kakor živ pes. Pojdi, novorojeni sin, svoboden si!"

Ko je pa peon vstal in se hotel umakniti drugim, ga je slepi sodnik ustavil, rekoč:

„Povej mi, o človek, ki si šele danes postal človek, kaj je bil glavni vzrok vse tvoje nesreče?"

„Moje srce, o sveti oče, je hrepenelo po ljubezni ženske iz nižav. Sam sem bil rojen v gorah. Zaradi nje sem si izposodil od plemiča 200 pezov. Vzela je moj denar in pobegnila z drugim. Postal sem suženj farmarja, ki ni slab človek, vendar pa je in ostane samo farmar. Delal sem kakor črna živina, trpel in stradal sem pet dolgih let in kljub temu se moj dolg ni zmanjšal, pač pa povečal do 250 pezov. Vse, kar mi je ostalo, so tele cunje in izmučeno, onemoglo telo."

„Je bila lepa — ta ženska iz nižav?" je vprašal slepi sodnik prijazno.

„Kar norel sem za njo, sveti oče. Zdaj se mi ne zdi, da je bila lepa. Takrat pa se mi je zdela najlepša na svetu. Ljubezen do nje mi je razvnela možgane. Zaradi nje sem postal suženj, sama pa je ponoči pobegnila in nikoli več je nisem videl."

Peon je klečal pred slepim sodnikom in s povešeno glavo čakal obsodbe. In vsi so se začudili, ko je Slepi Bandit globoko vzdihnil in se zamislil. Bilo je, kakor da je pozabil, kje in kaj mora delati. Njegova roka se je nehote dotaknila mladenkine glave, rahlo je pogladil njene črne lase in starec je spregovoril.

„Ženska," je dejal tako mehko, da se je njegov čisti glas komaj slišal, „ženska je vedno prelepa. Vse ženske so prelepe — v moških očeh. Ženske ljubijo naše očete: dajajo nam življenje in mi jih ljubimo: rode nam sinove, da bi ti ljubili njihove hčere ter jih imeli za najlepše na svetu. Tako je bilo in tako ostane dotlej, dokler bo na zemlji človek in človeška ljubezen."

Globoka tišina je nastala v votlini. Kruti sodnik je razmišljal. Naposled se ga je prelepa mestiza dotaknila ter ga opozorila na peona, ki je še vedno klečal pred njim.

„Izrekam obsodbo," je dejal sodnik. „Mnogo udarcev si dobil. Vsak udarec bi lahko odtehtal tvoj dolg plemiču. Svoboden si. Toda ostani v gorah in če že moraš ljubiti žensko, če je ženska neizogibna in večna v življenju moškega, se prihodnjič zaljubi v žensko z višav. Svoboden si. Tvoj oče je iz plemena Maya, praviš?"

„Da," je zamrmral peon. „Moj oče je čistokrvni Maya."

„Vstani in pojdi. In ostani v gorah skupaj s svojim očetom iz plemena Maya. Nižave niso za tiste, ki so bili rojeni v Cordillerih. Plemiča ni tu in zato ga tudi ne morem soditi. In naposled je samo farmar. Drugi farmarji, njegovi sosedi in prijatelji, so tudi svobodni."

Nastal je premor in tedaj je stopil naprej Henry.

„Jaz sem tisti," je dejal pogumno, „ki so me po krivici obsodili na smrt zaradi umora, ki ga nikoli nisem zagrešil. Umorjeni je bil stric dekleta, ki jo ljubim in s katero se tudi poročim, če je tu v Cordillerih pravičnost."

Toda poglavar ga je prekinil.

„Dvajset prič lahko potrdi, da je tistemu možu javno zagrozil, da ga umori. Komaj dobro uro nato smo ga našli na usodnem kraju. Truplo nesrečne žrtve je bilo še toplo, morilec je pa klečal pri njem, kakor da se kesa svojega zločinskega dejanja."

„Resnico je govoril," je pritrdil Henry. „Grozil sem tistemu človeku — zakaj oba sva bila pijana in željna krvi. In res so me našli pri njegovem truplu. A vendar ga nisem umoril. Ne vem in ne morem uganiti, čigava strahopetna roka mu je v temni noči zasadila nož v hrbet."

„Pokleknita oba skupaj, da se prepričam, kje je resnica," je zapovedal Slepi Bandit.

Dolgo je tipal s svojimi občutljivimi prsti. In dolgo se ni mogel odločiti. Vedno znova se je s prsti dotikal njunih lic in ju prijemal za roke, da se prepriča, kako utriplje srce.

„Je zamešana v to zadevo ženska?" je vprašal naenkrat Henryja Morgana.

(Dalje prihodnjič)

PRIREDITVE

KOROŠKI VEČER
Prireditelj: SPD Danica
Kraj: pri Mohorju — Piceju na Žamanjah
Čas: četrtek, 7. avgusta ob 20. uri

KULTURNI VEČER
Prireditelj: SPD Trta Žitara vas
Kraj: Žitara vas, pri Rutarju
Čas: nedelja, 10. avgusta ob 20.30 uri
Sodelujejo: moški zbor Trta, MGV Sittersdorf, mešani zbor SPD Danica, trio Korotan

PLES SAK
igrajo „Štirje kovači"
Kraj: pri Šoštarju v Globasnici
Čas: Sobota, 9. 8., ob 20. uri

GALERIJA FRANCETA GORŠETA
Odprta: V sobotah in nedeljah, od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Druge dneve po dogovoru.

SHOD V GREBINJSKEM KLOŠTRU
Čas: Praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta
Spored: Sv. maša ob 7.30, 8.30 (slov.), pranganje ob 9.30 (mašuje novomašnik Jurij Buch, ki bo delil tudi novomašniški blagoslov), 10.30 zadnja maša in pete litanije ter blagoslov.

MOLITVENI SHOD ZA DUHOVNIŠKE IN REDOVNIŠKE POKLICE
Čas: Sreda, 13. 8., ob 19. uri
Spored: Rožni venec, somaševanje z letošnjima novomašnikoma, dvojezična pridiga: Filip Millonig.
Kraj: Melviče na Zilji

Gelautz-kava je res prava!

Znana celovška velepražarna kave popolnoma renovirana in izpopolnjena. Bogata zaloga vsakovrstnih pijač.

Ako greš od Mohorjevega doma po levi ali desni cesti proti središču mesta ali prideš od stolnice mimo novega FORUM-a, kar naenkrat v nosu občutiš prijetno aromo po praženi kavi in raznih začimbah: veš torej, da si prišel do renomirane celovške tvrdke GELAUTZ, ki te tako rekoč kar potegne noter.

Pred dobrimi petinpetdesetimi leti je neumorni komercialni svétnik Ludwig Gelautz, doma iz Ziljske doline, pričel s praženjem kave. S svojo iniciativnostjo in trdno voljo se mu je posrečilo, podjetje spraviti v teku nekaj desetletij na zavidljivo višino, tako da je GELAUTZ-KAVA postala znana in priljubljena tudi preko koroških mej in šteje med svoje odjemalce tudi precejšnje število interesentov iz sosedne Slovenije.

Lansko leto pa je to podjetje prevzela graška tvrdka Peter KINZL, (izvrsten kavni strokovnjak), ki je začela s temeljito prezidavo, povečanjem in renoviranjem celotnih prostorov. Vsa ta dela so bila zaključena prejšnji teden in renomirano celovško podjetje GELAUTZ-KAFFEE stoji pred nami v popolnoma „novi obliki" zunaj in znotraj; poleg tega je obrat povečan in moderniziran, odgovarjajoč zahtevam današnjega časa.

V novo urejenih prodajnih prostorih v pritličju zbudi obiskovalčevo pozornost zelo smotrna notranja hrastova oprema v temni barvi; isto velja tudi za kletne prostore, kjer je vinska in sektna klet. Vsa ta oprema je tako izvedena, da kar najbolje odgovarja namestitvi prodajnega blaga te strokovne trgovine, ki je brez pretiravanja edina te vrste v Celovcu in na Koroškem.

Ob otvoritvi je njen celovški poslovodja g. L. Mühlbacher navzočim zastopnikom tiska orisal nastanek in razvoj tega znanega podjetja pod vodstvom g. L. Gelautza, kot tudi prevzem po graški tvrdki Peter Kinzl lansko leto. Ogledali so si tudi moderno urejeno pražarno kave, ki jo podjetje dobiva tako rekoč iz vseh znanih plantaž (nasadov) dobre kave po svetu. V vinski in sektni kleti ima kupec na razpolago prvensteno vsa kakovostna domača vina, poleg njih pa seveda tudi „dobro kapljico" iz inozemstva (n. pr. francoska, italijanska, španska, portugalska, švicarska, madžarska, nemška, grška in druga vina). Tudi izbira penečega vina in sekta (šanpanjca) ni majhna.

Ker smo že pri alkoholnih pijačah, naj še omenimo veliko zalogo oziroma izbiro ostalih spirituoz. Interesentu so na razpolago skoraj vse doma in po svetu bolj znane kakovostne pijače: vinjak, pristni francoski konjak, ruska vodka, pristni Jamaica-rum, calvados, mnoge vrste whiskyja, gin, slivovka itd. itd. Poleg vsega tega lahko dobite tudi številne vrste čaja, čokolado, fino pecivo in razne začimbe. V zvezi z več vrstami kvalitetne žgane kave naj še omenimo, da je na razpolago tudi kava brez kofeina in surova kava.

J. H.

„10 Jahre MGV Vellachtal"

Pred kratkim je praznovalo moško pevsko društvo iz tovarne Rebrca svojo obletnico. Zelo so se pripravili in vabili vsa pevska društva na ta veliki dan. Kakor se je izvedelo, je župan iz Železne Kaple Josef Lubas bil eden od tistih, ki je društvu pomagal, da se je sploh ustanovilo. Saj je bilo tudi na lepakih njegovo ime pod častnim pokroviteljstvom.

Kot je vsem cenjenim bralcem znano, se isti župan Lubas jako prizadeva za enakopravnost in se zanjo bori. Menda. Zgleda, da je zopet enkrat pozabil, da obstajajo v Železni Kapli tudi slovenska društva, tako Slovensko prosvetno društvo „Zarja" s folklorno skupino. Bila bi dolžnost MGV Vellachtal-a, da povabi tudi ZARJO, ki je doma v isti občini, To bi zahtevala že olika. V sosednji občini — Žitari vasi — je „MGV Sittersdorf" povabil na svojo slovesnost lansko leto tudi slovenski moški zbor „Trta". Ta obletnica je bila velik uspeh. Predvsem zaradi tega, ker je par dni navrh MGV Sittersdorf nastopil z nekaj pesmi na pevskem večeru pri Rutarju v Žitari vasi, ki ga je priredila „Trta". Samo tako se da priti do skupnega cilja. Trobljenje naokrog „Ja napravimo nekaj skupnega" je nekaj lepega. Samo da se ne sme zgoditi tako, da je potem tistega trobentača sram, če je dejansko treba nekaj skupnega napraviti.

Ker bo gotovo spet kmalu priložnost za skupno prireditev: za organizacijo le-teh pristojnim rad da na razpolago naslove vseh društev in zborov v občini.

Opazovalec iz doline Bele.

Selani sodelovali na turnirju

Pred kratkim smo poročali o uspešnem delovanju selskih nogometašev. Otvoritev novega športnega igrišča je pokazala, da se znajo Selani uveljaviti ne samo športno, ampak tudi organizatorično. Da je nastalo to krasno igrišče sploh, se je treba zahvaliti neutrudljivim funkcionarjem s predsednikom Mirkom Oražetom na čelu.

Znano je tudi, da se je pri teh svečanostih grešilo, in sicer s strani predsednika društva, ki je v svoji nervoznosti in stresu zadnjih dni dan pred otvoritvijo pozabil na svoj koncept. V svojem govoru namreč ni spregovoril slovenske besede, čeprav je to imel predvideno v tem konceptu. Kakor poznamo Selani Florijana, moremo trditi, da se je on vedno prizadeval z vso vnemo za društvo in da tega nedostatka ni napravil iz bojazljivosti ali iz kakih drugih vzrokov.

Pojasniti moramo še sledeče: DSG Sele-Zell niso prav nobena filiala Borovelj, ampak gojijo z Borovljami dobre stike v smislu dobre soseščine. Selani moštev kot so Globasnica niso povabili, ker zanje ni bilo več prostora, — za slovenska moštva pa jih ne smatrajo dosti. Kar se tiče SAK-a, pa ne drži, da bi bili Selani zainteresirani nad kakim „bojem" z SAK-om — vsaj funkcionarji in društvo samo ne. Upamo, da se bo to v bodoče poravnalo; vse polomije in nedostatki naj se pozabijo, Selani pa naj v bodoče ne pozabijo domače besede in gojitve poštenega športa.

frimak

V nedeljo so Selani sodelovali pri Dr. Geramb-turnirju in dosegli lepe rezultate. Igra z Vetrinjem se je končala z 1 : 1. Odločilo je streljanje enajstmetrov — 3 : 2 za Vetrinj. Proti ATUS Borovlje pa so Selani klonili po težki bitki z 4 : 5 goli.

Tinje: romanje v Lurd

Katoliški dom prosvete Sodalitas prireja romanje v Lurd od nedelje, 31. avgusta do nedelje, 7. septembra

Vozi avtopodjetje Sienčnik, cena znaša samo šil. 2.800.—; vključeno v tej ceni: vožnja, pol penzioni med potjo, polni penzioni v Lurdu, vse napitnine v hotelih in med potjo, barvna skupinska slika.

Cilji med potjo so: Turin, cerkev Marije Pomočnice, Hiša božje previdnosti in Padova, svetišče sv. Antona, obisk groba blaženega Leopolda.

Duhovni vodja je g. Anton Cvetko. Tehnično vodstvo in priprave preskrbi Dušnopastirski urad.

Zaradi političnih napetosti na Portugalskem smo morali romanje v Fatimo odpovedati. Odločili smo se za to krajšo progo, ker vam hočemo nuditi v svetem letu še enkrat priliko za romanje v te svete kraje.

Prosimo vas, da se prijavite do 12. avgusta, ker moramo na podlagi prijav urediti še vse nadaljnje priprave.

Prijavljenim bomo kar po prijavi doposlali položnice, vse nadaljnje informacije, točnejši spored z navedbo hotelov, v katerih boste prenočili med potjo in v Lurdu.

SAK zmagal

V nedeljo je igral Slovenski atletski klub v Celovcu proti moštvu društva sezonskih delavcev „Triglav" iz Celovca. Potem ko je vodilo novoformirano društvo okoli Bena Krauta že z 4 : 0, se je potem igra končala z 4 : 2. Trener-vratar Kraut je namreč imel poškodovano roko in kljub temu igral. Tekma je imela značaj prijateljske igre.

Pri Slovanih 8. stoletja . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

pilnic železa so arheologi že razkrili. Posebno pozornost pa je zbudil majhen svinčeni križ, najbrž krstno darilo že tedaj v tem kraju delujočih bavarskih misijonarjev slovanskemu krščencu. (Enačice tega križa so izkopali tudi v Mikulčicah na Moravskem).

Čeprav je bilo pri graditvi železniške proge ob koncu 19. stoletja razdrtih in uničenih mnogo grobov, sklepajo arheologi iz redkih najdb, da so bili slovanski prebivalci tega kraja že v 8. stoletju po večini pokristjanjeni in da so živahno trgovali s frankovskimi graščaki, ki so se bili naselili ob Donavi. Kljub strogi prepovedi frankovskih kraljev so tile graščaki izvažali na slovansko ozemlje tudi orožje. O tem priča izkopana konica znane frankovske krilate sulice.

Na nenadni konec te utrjene naselbine (konec 11. stoletja) sklepajo strokovnjaki iz najdb večjega števila brezskrbno v nekdanjih žitnicah zakopanih ljudi, ki so umrli nasilne smrti. V enem primeru sta to mlada žena in deček, ki imata oba pred obrazom skrčene roke. Tudi mlinski kamni, po izročilu znamenje za vsakdanji kruh in s tem za življenje, ki so jih arheologi našli v večjem številu v prehodu skozi utrjeni nasip, pričajo o nasilnem koncu naselbine. Ker je očitno, da te kamne niso slučajno navalili v vhod v naselje, sklepajo, da je bil to znak prepovedi nadaljnjega bivanja v tem kraju. Kako je prišlo do iztrebljenja vasi, še ni znano. Vendar arheologi upajo, da bodo tudi na to vprašanje našli odgovor, saj so opisano področje začeli načrtno raziskovati šele pred desetimi leti pod vodstvom docenta dunajske univerze dr. Herwiga Friesingerja.

Junija meseca so v muzeju v bližnjem Eggenburgu odprli posebno razstavo, za katero je Krahuletz-Gesellschaft izdala obsežen s slikami opremljen katalog „Die Befestigungsanlagen in Thunau. 5000 Jahre Siedlung in Garser Raum".

Fr. Kattnig, Dunaj

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 3 58. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Berite in priporočajte „Naš tednik"

nt naš tednik

PRESSEDIENST in deutscher Sprache

Naročam se na
☐ **„naš tednik" naročnina letno 150.— šil. za tuzemstvo**
☐ **„nt"-Pressedienst in deutscher Sprache naročnina letno 150.— šil. za tuzemstvo**

Ime in točen naslov:

Naročam
☐ **„naš tednik"**
☐ **„nt"-Pressedienst in deutscher Sprache**
tudi za svojega znanca — prijatelja — kolega. (Ustrezno podčrtaj):
Ime in točen naslov:

lastnoročen podpis

Izrežite in pošljite na naslov: „Naš tednik", Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt—Celovec